

Kraków – warto wiedzieć

Pytania o cywilizację

Polska Akademia Umiejętności, na wniosek Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego, powołała w styczniu 1997 roku międzywydziałową Komisję Zagrożeń Cywilizacyjnych. Komisja ma charakter interdyscyplinarny i w jej skład wchodzi członkowie różnych wydziałów PAU. W 1998 roku ukazał się pierwszy tom Prac Komisji Zagrożeń Cywilizacyjnych.

W słowie wstępnym ówczesny przewodniczący Komisji, prof. Andrzej Hryniewicz napisał:

„Zagrożenia harmonijnego rozwoju ludzkości powinny być przedmiotem zainteresowań i badań nie tylko przedstawicieli nauk ścisłych i technicznych, biologii i medycyny, ale również historyków, filozofów, prawników, a nawet literatów i twórców z innych dziedzin kultury i sztuki. Zagrożenia kojarzą się ludziom z niewłaściwym wykorzystaniem wyników badań naukowych oraz rozwojem technologii i działalności przemysłowej, wrogich środowisku naturalnemu. Jednak niebezpieczeństwa dla przyszłości człowieka kryją się również w zmianach klimatycznych, wzroście zaludnienia lub pojawieniu się nowych chorób. Groźne są ideologie, z których wynika fundamentalizm, kłamstwo i nienawiść, będące główną przyczyną terroryzmu i wojen. Należy przy tym pamiętać, że w kończącym się stuleciu ludzkość osiągnęła zdolność do samozagłady”.

I dodał:

„Do wyników badań naukowych nie stosują się oceny etyczne. Kryterium ich wartości jest prawda. Zło tkwi w nas samych i ono powoduje wykorzystywanie wyników badań na szkodę ludzkości”.

Nic dodać, nic ująć. W następnych latach odbywały się comiesięczne zebrania naukowe, a ich rezultat można znaleźć w kolejnych zeszytach Prac Komisji Zagrożeń Cywilizacyjnych.

Profesor Leszek Starkel

Fot. Marian Nowy

W maju tego roku wznowiono działalność Komisji. Jej przewodniczącym został prof. Zygmunt Kolenda, były wiceprzewodniczący Komisji. Podczas pierwszego po przerwie spotkania prof. January Weiner przedstawił wykład pt. „Nauka w Internecie – ratunek czy zagrożenie dla cywilizacji”. Natomiast 8 października prof. Leszek Starkel mówił o zagrożeniach zasobów środowiska Ziemi, o obecnym stanie naszej cywilizacji. Przedstawił podstawowe uwarunkowania przyrodniczych zasobów Ziemi, potrzeby, których zaspokojenie jest człowiekowi niezbędne do życia, działalność człowieka i jej skutki. Szerzej na ten temat pisał prof. Starkel w artykule pt. „Czy Polsce grożą katastrofy klimatyczne?”, opublikowanym przez Komitet Prognoz „Polska 2000 Plus” (2003 rok). Czytamy w nim, iż globalne zmiany środowiska przyrodniczego zachodzą nie tylko w dobie wyścigu technicznego i polaryzacji poziomu życia na świecie, ale w czasie istotnych zmian społeczno-gospodarczych w kraju, poprzedzających ostateczne włączenie do kręgu gospodarki rynkowej.

Ta równoczesność wymusza szybką przebudowę strukturalną gospodarki, która musi brać pod uwagę postępujące ocieplenie klimatu i jego konsekwencje. Równoległe z wzrastającą polaryzacją między biednym Południem a bogatą Północą obserwujemy kryzys demograficzny w krajach rozwiniętych, który prawdopodobnie nie ominie i Polski – pisał prof. Starkel. W Europie stoimy przed perspektywą powstawania wielonarodowych społeczeństw, zasilanych imigrantami z przeludnionych regionów Azji i Afryki. Europa sąsiaduje z krajami arabskimi, które, zasobne w surowce energetyczne, są w okresie boomu gospodarczego i dyktują ceny. Co będzie, gdy zasoby te ulegną ostatecznemu wyczerpaniu, a ludność narodów europejskich będzie się kurczyła? Elementem hamującym politykę proekologiczną w skali globalnej mogą okazać się w Europie daleko posunięty liberalizm i tolerancja, coraz bardziej pozbawiona hamulców etycznych. Symptomy tego zaczynamy dostrzegać coraz wyraźniej w Polsce, zintegrowanej z Unią Europejską.

Neurochirurgia bez tajemnic

Kawiarnia Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności zaprasza na kolejne spotkanie. Profesor Tomasz Trojanowski przedstawi wykład pt. „Jak naprawiać mózg, czyli stan obecny i perspektywy neurochirurgii”. Spotkanie odbędzie się w poniedziałek, 19 października br. o godz. 18.15 w Małej Auli PAU, przy ul. Sławkowskiej 17 w Krakowie. Wstęp wolny – zapraszamy!

Profesor Tomasz Trojanowski jest światowej sławy neurochirurgiem, kierownikiem Katedry i Kliniki Neurochirurgii i Neurochirurgii Dziecięcej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie.

– Operowanie mózgu może ratować wiele osób, które były jeszcze niedawno uważane za nieuleczalne. Obecnie te wyniki są zupełnie dobre. A to jest bardzo ważne. Przecież mózg decyduje o naszym człowieczeństwie. Chirurg ingeruje w szalenie intymną sferę naszej osoby – mówi prof. Trojanowski.

Prof. Trojanowski jest członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk i członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności, przewodniczącym Komitetu Nauk Neurologicznych PAN i członkiem Światowej Akademii Neurochirurgicznej. Został odznaczony Orderem Św. Sylwestra (Watykan) i Orderem Gloria Medicinæ – najwyższym odznaczeniem Polskiego Towarzystwa Lekarskiego.

Profesor Tomasz Trojanowski

Fot. Marian Nowy